

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Številka: 0651-12/12-1/2
Ljubljana, 9. 1. 2013

OSNUTEK

Z A P I S N I K

1. seje Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide, ki je potekala v četrtek, 3. 1. 2013, v sobi 212/II, Ljubljana, Šubičeva 4.

Seja se je začela ob 11.00 uri in zaključila ob 13.30 uri.

Prisotni:

- predsednik: mag. Peter Požun
- podpredsednik: Tomaž Horvat, mag.
- člani: Igor Antauer, mag. Stojan Binder, dr. Janvit Golob, mag. Darija Kuzmanič Korva, mag. Marija Lah, Bojana Potočan, mag. Dušan Semolič, mag. Stevo Ščavničar.

Ostali prisotni:

- Mitja Bervar, predsednik Državnega sveta Republike Slovenije
- mag. Barbara Žgajner Tavš, poslanka Državnega zbora Republike Slovenije
- Damjana Košir, Irena Kuntarič Hribar, Marjetka Kovšca, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
- Bojana Bavec, Poslanska skupina Pozitivna Slovenija
- Anja Krebs, Nina Lakner, Študentska organizacija Slovenije
- Alen Hliš, Dijaška organizacija Slovenije
- Franc Pristovšek, Darinka Trček, Natalija Podlogar Mihelčič, Javni sklad Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije.

Dnevni red:

1. Predlog zakona o spremembi Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS-B) - skrajšani postopek, EPA 782-VI
2. Predlog zakona o spremembi Zakona o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre-B) - skrajšani postopek, EPA 783-VI
3. Predlog zakona o štipendiranju (ZŠtip-1) – druga obravnava, EPA 781-VI
4. Dogovor o načinu dela komisije

Ad 1)

Komisija je obravnavala Predlog zakona o spremembi Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS-B), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila skupina poslank in poslancev (prvopodpisana mag. Barbara Žgajner Tavš).

Komisija je zaradi vsebinske povezanosti združila razpravo o Predlogu zakona o spremembi Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS-B) ter Predlogu zakona o spremembi Zakona o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre-B). Glasovanje o predlogih zakonov je potekalo ločeno.

Komisija predlog zakona **podpira**.

Predlog zakona predvideva črtanje dvajsete (20.) in enaindvajsete (21.) točke prvega odstavka 12. člena Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, s čimer se želi zagotoviti socialna varnost najšibkejšim družbenim skupinam. Predstavnica predlagateljev mag. Barbara Žgajner Tavš je kot razloge za pripravo predloga zakona navedla dejstvo, da je čedalje več družin v Sloveniji odvisnih od pomoči ter da je vpliv recesije posegel tudi na področje delovanja humanitarnih organizacij. Predlagatelji kot enega od razlogov za poslabšanje situacije vidijo tudi v neustreznih določbah Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, v katerem ni nikjer izrecno zapisano v katerih primerih se humanitarna pomoč všteva v dohodek družine, na podlagi česar si je moč zakonske določbe v vsakem posameznem primeru razlagati po svoje.

Predstavnica predlagateljev je hkrati opozorila na to, da nimamo oblikovane sistemske socialne politike, ki ne bi bila usmerjena zgolj na dodeljevanje socialnih pomoči. Prav tako je izpostavila dejstvo, da proračuna za leti 2013 in 2014 z višino predvidenih sredstev za področje socialne varnosti ne sledita opozorilom strokovnjakov in organizacij, ki delujejo na področju socialnega varstva, o očitnem poslabšanju razmer v državi, rebalans proračuna pa je kar za 34 % skrčil sredstva namenjena programom humanitarnih organizacij.

Opozorila je tudi na neažurne statistične podatke o revščini v Sloveniji ter na napovedano uredbo Ministrstva za okolje in prostor, po kateri odkup starega papirja, ki na humanitarnem področju predstavlja enega od načinov pomoči posameznikom in družinam v socialnih stiskah, naj ne bi bil več možen. Glede pomislekov o možnosti izkoriščanja sistema za okoriščanje s sredstvi humanitarnih organizacij ali države pa mag. Barbara Žgajner Tavš rešitev vidi v povečanem nadzoru nad delom humanitarnih organizacij in ne v sprejemanju ukrepov, ki škodujejo socialno šibkejšim segmentom prebivalstva.

Predstavnica Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve (v nadaljevanju: ministrstvo) je komisiji predstavila pisno mnenje Vlade Republike Slovenije z dne 20. 12. 2012, v katerem slednja predlog zakona ocenjuje kot neprimerne za nadaljnjo obravnavo, ker meni, da 20. in 21. točka prvega odstavka 12. člena Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev ustrezno zasledujeta načelo, da se upošteva vse dohodke in prejemke, razen tistih, ki so dodeljeni za poseben namen ali so namenjeni kritju posebnih potreb (med slednjimi Vlada navaja namensko opredeljene pomoči za obnovo stanovanja, strehe itd. ter pakete humanitarnih organizacij v obliki nedenarnih sredstev). Ob tem je predstavnica ministrstva na seji pojasnila, da je bilo po sprejetem pisnem mnenju ocenjeno, da omenjene točke vendarle niso dovolj jasne za razumevanje, zato bi bilo njihovo vsebino potrebno bolj jasno določiti, ne podpirajo pa njihovega črtanja. Glede na ugotovitve, da nastajajo težave pri implementaciji tako Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev kot Zakona o socialno varstvenih prejemkih, ministrstvo napoveduje spremembe obeh omenjenih zakonov še v letošnjem letu, in zato predlaga, da se z vsemi spremembami počaka do takrat. Narejena naj bi bila tudi celovita analiza izvajanja obeh zakonov, na podlagi katere bo ministrstvo pripravilo ustrezne spremembe in bo lahko upoštevalo tudi predloge za spremembe, podane s strani ostalih zainteresiranih.

Komisija je v razpravi podprla predlagane zakonodajne spremembe, saj se zaveda, da se je v zadnjih letih položaj prebivalstva v povprečju bistveno poslabšal (ljudje ne zmorejo več plačevati prispevkov za dopolnilno zdravstveno zavarovanje, število otrok in družin, ki so prikrajšane za osnovne dobrine se povečuje itd.), kar v praksi ugotavljajo tako humanitarne

organizacije kot centri za socialno delo. Velik del stisk ljudi še vedno ostaja skrit, saj se ljudje še vedno bojijo stigmatizacije.

Komisija v zvezi s humanitarno pomočjo in pomočjo dobrodelnih ustanov ter posameznikov opozarja, da zaradi nejasnih zakonskih določb v zvezi z upoštevanjem dohodkov in prejemkov za ugotavljanje materialnega položaja posameznika, prihaja do primerov, ko navkljub dobrim namenom darovalca na koncu pomoč prejemniku dejansko škoduje. Komisija ocenjuje, da 260 evrov dohodka, pri katerih je določena meja preživetja za posameznika, slednjemu ne omogoča dostojnega preživetja, torej je dodatna pomoč zanj ključnega pomena. Prav zato bi morali na področju pomoči socialno šibkejšim še posebej paziti, da so zakonodajne določbe takšne, da jim morebitna dodatna pomoč ne poslabšuje njihovega položaja.

Komisija meni, da je potrebno jasno ločiti pomoč, ki jo država kot socialne prejemke nudi posameznikom, ki so v socialno šibkejšem položaju, od pomoči, ki jo slednji prejemajo od humanitarnih organizacij oziroma posameznikov kot dodatno pomoč. Humanitarne organizacije namreč svojo pomoč izvajajo na drugačen način in na drugih podlagah kot država, z obstoječo zakonodajo pa sta njihovo poslanstvo in delo na nek način razvrednotena. Prav tako obstoječa zakonska ureditev dejansko najšibkejše družbene skupine prizadene dvakrat – prvič s tem, da se ob prejemu humanitarne pomoči počutijo stigmatizirane, nato pa se jim zaradi te prejete pomoči odrečejo še pravice do socialno varstvenih prejemkov.

Komisija podpira vse predloge za spremembe 12. člena zakona, na katere v zvezi z implementacijo Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev in Zakona o socialno varstvenih prejemkih opozarja Skupnost centrov za socialno delo. Kot neustrezne so ocenjene določbe o upoštevanju dohodka iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti (upoštevata se ob izgubi zaposlitve, posledice pa se kažejo pri neupravičenosti otrok do otroških dodatkov in štipendij), določb o štipendijah (študentom, ki prvič zaprosijo za štipendijo v času absolventskega staža, se štipendije ne priznavajo), na probleme zaradi upoštevanja dohodkov iz naslova študentskega dela (zaradi tega družina lahko izpade iz sistema pomoči, torej dejansko otroci preživljajo brezposelne starše) itd. Zaznanih anomalij je še več, zato bi bile spremembe zakonodaje nujno potrebne in to čim prej.

Komisija glede na izpostavljene težave in predstavljeno spremenjeno mnenje Vlade Republike Slovenije glede ustreznosti zakonodajnih rešitev 12. člena Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, poziva k tvornemu sodelovanju predlagatelje zakona, ostale zainteresirane strani ter Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve pri iskanju ustreznih zakonodajnih sprememb v nadaljevanju zakonodajnega postopka.

Komisija ugotavlja, da za razrešitev nastale zaskrbljujoče družbene situacije ne bo dovolj spreminjati samo neustrezne zakonodajne določbe, ampak bo potrebno začeti zadeve reševati vzroke za obstoječe stanje. Slednji se skrivajo v pomanjkanju gospodarske iniciative, ker ni danih pogojev za zagon investicijskih ciklov in s tem za ustvarjanje delovnih mest.

Komisija opozarja tudi na to, da se zakonodaja na občutljivih področjih sprejema prehitro, ne dovolj preiščeno in brez ustreznih simulacij posledic implementacije predlaganih rešitev, zato prihaja do anomalij, nejasnih rešitev in negativnih posledic za državljane. Sprejemajo se reforme, ki temeljijo zgolj na cilju nižanja proračunskih izdatkov in posledično same po sebi sprožajo revščino.

Komisija je po opravljeni razpravi sprejela (9 glasov ZA, 0 glasov PROTI) sledeči sklep:

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide Predlog zakona o spremembi Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev podpira.

* * *

Za poročevalko je bila določena članica komisije mag. Darija Kuzmanič Korva.

Ad 2)

Komisija je obravnavala Predlog zakona o spremembi Zakona o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre-B), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila skupina poslank in poslancev (prvopodpisana mag. Barbara Žgajner Tavš).

Komisija je zaradi vsebinske povezanosti združila razpravo o Predlogu zakona o spremembi Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS-B) ter Predlogu zakona o spremembi Zakona o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre-B). Glasovanje o predlogih zakonov je potekalo ločeno.

Komisija predlog zakona **podpira**.

Predlog zakona predvideva črtanje sedemnajste (17.) in osemnajste (18.) točke prvega odstavka 12. člena Zakona o socialno varstvenih prejemkih, torej izločitev t.i. humanitarne pomoči posameznikom in gospodinjstvom iz vrst prejemkov, ki se upoštevajo kot prejemki gospodinjstva. Predstavnica predlagateljev mag. Barbara Žgajner Tavš je kot razlog za pripravo predloga zakona navedla dejstvo, da je čedalje več družin v Sloveniji odvisnih od pomoči humanitarnih organizacij in posameznikov, pri čemer obstoječa zakonska ureditev predstavlja velik del težav za prejemnike tovrstnih pomoči. Cilj predloga zakona je zato odprava posledic uveljavitve Zakona o socialno varstvenih prejemkih.

Predstavnica predlagateljev je opozorila na to, da nimamo oblikovane systemske socialne politike, ki ne bi bila usmerjena zgolj na dodeljevanje socialnih pomoči. Prav tako je izpostavila dejstvo, da proračuna za leti 2013 in 2014 z višino predvidenih sredstev za področje socialne varnosti ne sledita opozorilom strokovnjakov in organizacij, ki delujejo na področju socialnega varstva, o očitnem poslabšanju razmer v državi, rebalans proračuna pa je kar za 34 % skrčil sredstva namenjena programom humanitarnih organizacij.

Opozorila je tudi na neažurne statistične podatke o revščini v Sloveniji ter na napovedano uredbo Ministrstva za okolje in prostor, po kateri odkup starega papirja, ki na humanitarnem področju predstavlja enega od načinov pomoči posameznikom in družinam v socialnih stiskah, naj ne bi bil več možen. Glede pomislekov o možnosti izkoriščanja sistema za okoriščanje s sredstvi humanitarnih organizacij ali države pa mag. Barbara Žgajner Tavš rešitev vidi v povečanem nadzoru nad delom humanitarnih organizacij in ne v sprejemanju ukrepov, ki škodujejo socialno šibkejšim segmentom prebivalstva.

Predstavnica Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve (v nadaljevanju: ministrstvo) je komisiji predstavila pisno mnenje Vlade Republike Slovenije z dne 20. 12. 2012, v katerem slednja predlog zakona ocenjuje kot neprimernega za nadaljnjo obravnavo, ker meni, da 17. in 18. točka prvega odstavka 12. člena Zakona o socialno varstvenih prejemkih ustrezno zasledujeta namen in cilje zakona, to je z denarno socialno pomočjo upravičencem zagotavljati sredstva za zagotavljanje minimalnih življenjskih potreb v višini, ki omogoča preživetje, torej v višini minimalnega dohodka. Ob tem je predstavnica ministrstva na seji pojasnila, da je bilo po sprejetem pisnem mnenju ocenjeno, da ureditev glede dohodka, ki se upošteva pri dodelitvi pravice do socialno varstvenih prejemkov vendarle niso dovolj jasne za razumevanje, zato bi bilo njihovo vsebino potrebno bolj jasno določiti, ne podpirajo pa njihovega črtanja. Glede na ugotovitve, da nastajajo težave pri implementaciji tako Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev kot Zakona o socialno varstvenih prejemkih, ministrstvo

napoveduje spremembe obeh omenjenih zakonov še v letošnjem letu, in zato predlaga, da se z vsemi spremembami počaka do takrat. Narejena naj bi bila tudi celovita analiza izvajanja obeh zakonov, na podlagi katere bo ministrstvo pripravilo ustrezne spremembe in bo lahko upoštevalo tudi predloge za spremembe, podane s strani ostalih zainteresiranih.

Komisija je v razpravi podprla predlagane zakonodajne spremembe, saj se zaveda, da se je v zadnjih letih položaj prebivalstva v povprečju bistveno poslabšal (ljudje ne zmorejo več plačevati prispevkov za dopolnilno zdravstveno zavarovanje, število otrok in družin, ki so prikrajšane za osnovne dobrine se povečuje itd.), kar v praksi ugotavljajo tako humanitarne organizacije kot centri za socialno delo. Velik del stisk ljudi še vedno ostaja skrit, saj se ljudje še vedno bojijo stigmatizacije.

Komisija v zvezi s humanitarno pomočjo in pomočjo dobrodelnih ustanov ter posameznikov opozarja, da zaradi nejasnih zakonskih določb v zvezi z upoštevanjem dohodkov in prejemkov za ugotavljanje materialnega položaja posameznika, prihaja do primerov, ko navkljub dobri namenom darovalca na koncu pomoč prejemniku dejansko škoduje. Komisija ocenjuje, da 260 evrov dohodka, pri katerih je določena meja preživetja za posameznika, slednjemu ne omogoča dostojnega preživetja, torej je dodatna pomoč zanj ključnega pomena. Prav zato bi morali na področju pomoči socialno šibkejšim še posebej paziti, da so zakonodajne določbe takšne, da jim morebitna dodatna pomoč ne poslabšuje njihovega položaja.

Komisija meni, da je potrebno jasno ločiti pomoč, ki jo država kot socialne prejemke nudi posameznikom, ki so v socialno šibkejšem položaju, od pomoči, ki jo slednji prejemajo od humanitarnih organizacij oziroma posameznikov kot dodatno pomoč. Humanitarne organizacije namreč svojo pomoč izvajajo na drugačen način in na drugih podlagah kot država, z obstoječo zakonodajo pa sta njihovo poslanstvo in delo na nek način razvrednotena. Prav tako obstoječa zakonska ureditev dejansko najšibkejše družbene skupine prizadene dvakrat – prvič s tem, da se ob prejemu humanitarne pomoči počutijo stigmatizirane, nato pa se jim zaradi te prejete pomoči odrečejo še pravice do socialnovarstvenih prejemkov.

Komisija podpira vse predloge za spremembe 12. člena veljavnega Zakona o socialnovarstvenih prejemkih opozarja Skupnost centrov za socialno delo. Kot neustrezne so ocenjene določbe o upoštevanju dohodka iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti (upoštevata se ob izgubi zaposlitve, posledice pa se kažejo pri neupravičenosti otrok do otroških dodatkov in štipendij), določb o štipendijah (študentom, ki prvič zaprosijo za štipendijo v času absolventskega staža, se štipendije ne priznavajo), na probleme zaradi upoštevanja dohodkov iz naslova študentskega dela (zaradi tega družina lahko izpade iz sistema pomoči, torej dejansko otroci preživljajo brezposelne starše) itd. Zaznanih anomalij je še več, zato bi bile spremembe zakonodaje nujno potrebne in to čim prej.

Komisija glede na izpostavljene težave in predstavljeno spremenjeno mnenje Vlade Republike Slovenije glede ustreznosti zakonodajnih rešitev 12. člena Zakona o socialno varstvenih prejemkih, poziva k tvornemu sodelovanju predlagatelje zakona, ostale zainteresirane strani ter Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve pri iskanju ustreznih zakonodajnih sprememb v nadaljevanju zakonodajnega postopka.

Komisija ugotavlja, da za razrešitev nastale zaskrbljujoče družbene situacije ne bo dovolj spreminjati samo neustrezne zakonodajne določbe, ampak bo potrebno začeti zadeve reševati vzroke za obstoječe stanje. Slednji se skrivajo v pomanjkanju gospodarske iniciative, ker ni danih pogojev za zagon investicijskih ciklov in s tem za ustvarjanje delovnih mest.

Komisija opozarja tudi na to, da se zakonodaja na občutljivih področjih sprejema prehitro, ne dovolj premišljeno in brez ustreznih simulacij posledic implementacije predlaganih rešitev,

zato prihaja do anomalij, nejasnih rešitev in negativnih posledic za državljane. Sprejemajo se reforme, ki temeljijo zgolj na cilju nižanja proračunskih izdatkov in posledično same po sebi sprožajo revščino.

Komisija je po opravljeni razpravi sprejela (9 glasov ZA, 0 glasov PROTI) sledeči sklep:

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide Predlog zakona o spremembi Zakona o socialno varstvenih prejemkih podpira.

* * *

Za poročevalko je bila določena članica komisije mag. Darija Kuzmanič Korva.

Ad 3)

Komisija je obravnavala Predlog zakona o štipendiranju (ZŠtip-1), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru v imenu 5000 volivk in volivcev predložila Študentska organizacija Slovenije.

Komisija podpira pobudo predlagateljev za sistematično ureditev področja štipendiranja, v smislu ponovnega odpiranja dialoga med vsemi zainteresiranimi stranmi, do predloga zakona pa se zaradi opozoril o nomotehničnih pomanjkljivostih ter pomislekih glede vsebine in izvedljivosti predlaganih rešitev ni opredelila.

V skladu z ugotovitvami iz razprave, komisija poziva vse zainteresirane strani, da na podlagi sodelovanja čim prej pripravijo in uskladijo vsebino novega, alternativnega Predloga zakona o štipendiranju.

Komisija se je seznanila z razlogi za vložitev predloga zakona, ki so jih predstavili predlagatelji – Študentska organizacija Slovenije, ter z mnenji Dijaške organizacije Slovenije, Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve ter Javnega sklada Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije.

Študentska organizacija Slovenije je kot ključni razlog za vložitev predloga zakona izpostavila željo po celoviti, pregledni in enotni ureditvi štipendiranja, ki je po njihovi oceni obstoječi Zakon o štipendiranju, sprejet leta 2007, vključno z njegovimi novelami, in delna ureditev štipendiranja v Zakonu o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, ne zagotavljajo. Namen predlagatelja je izboljšati obstoječi sistem na podlagi popravkov konceptualnih pomanjkljivosti leta 2010 usklajevanega novega Zakona o štipendiranju, ki je bil sicer vložjen v zakonodajno proceduro, a po opravljeni javne predstavitve mnenj in preložitvi njegove obravnave za nedoločen čas, ob izteku prejšnjega mandata Državnega zbora tudi umaknjen iz procedure.

Predlagatelji kot namen štipendije določajo zagotavljanje primerne ekonomske ravni, ki štipendistu omogoča izobraževanje, upravičenost do štipendije pa vežejo na status šolajoče osebe. S tem širijo upravičenost do štipendije, poleg dijakov in študentov, tudi na osebe, ki se izobražujejo kot udeleženci izobraževanja odraslih, kar povezujejo z zasledovanjem načela vseživljenjskega izobraževanja. Ponovno uvajajo tudi štipendije za 3. bolonjsko stopnjo, možnost prejemanja več štipendij hkrati (meja skupne višine štipendije je postavljena na 562 evrih), natančneje urejajo področje odpisa, odloga in obročnega vračanja dolga iz naslova štipendiranja, spreminjajo sistem dodeljevanja Zoisovih štipendij ter predlagajo novo vrsto štipendije – štipendijo za deficitarne poklice.

Dijaška organizacija Slovenije podpira prizadevanja Študentske organizacije, da se področje štipendiranja temeljito uredi. Pri tem opozarjajo, da so dijaki s sprejetjem Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev izgubili določene pravice, saj je slednji posegel tako na področje štipendij kot tudi otroških dodatkov. Slednje so izgubili polnoletni dijaki, prve pa mladoletni dijaki. Po njihovih podatkih naj bi tako posameznike nov sistem oškodoval tudi do 80 evrov mesečno. Državno štipendijo smatrajo za pomembno tudi zato, ker gre za prejemek dijaka, ki mu omogoča, da se že zgodaj nauči ravnati z denarjem in prevzemati odgovornost zase.

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve (ministrstvo) predlog zakona ocenjuje kot neustrezen, terminološko neuskkljen, nekonsistenten in v praksi neizvedljiv, pri čemer se glede opozoril o številnih nomotehničnih pomanjkljivostih sklicuje tudi na mnenje Zakonodajno-pravne službe Državnega zbora. Ministrstvo prav tako ne podpira vpeljave koncepta vseživljenjskega izobraževanja v sistem štipendiranja, torej možnost štipendiranja odraslih oseb, ki se vključijo v izobraževanje. Prav tako opozarjajo, da predlog zakona močno širi pravice iz naslova štipendij, kar je v trenutni situaciji finančno neizvedljivo.

Ministrstvo poudarja, da po njihovem mnenju štipendijska politika v državi ni pomanjkljiva, saj številke kažejo, da se tako število štipendiranih kot višina sredstev od sprejema prvega systemskega zakona na področju štipendiranja v letu 2007 povečujeta. Z določbami Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, katerega sprejem je vplival na pogoje za dodelitev državnih štipendij, se po mnenju ministrstva še vedno ustrezno zasleduje cilj zagotavljanja primernih višin štipendij tistim, ki to pomoč dejansko potrebujejo. Pri tem opozarjajo, da se štipendije po novih pogojih dodeljujejo šele od začetka letošnjega šolskega leta, zato menijo, da je zakonu potrebno dopustiti nekaj časa, da bodo lahko analize pokazale dejanske učinke. V primeru ugotovljenih pomanjkljivosti pa se bodo slednje odpravile na podlagi strokovno pripravljenih popravkov.

Ministrstvo izpostavlja dejstvo, da je že pri pripravi Zakona o štipendiranju v letu 2010 v oblikovanje zakonodajnega predloga aktivno vključevalo Študentsko organizacijo Slovenije, pri čemer je izrazilo interes za sodelovanje z zainteresiranimi stranmi tudi v prihodnje. Ministrstvo namreč predlaga, da se pripravi alternativno besedilo predloga zakona, ki naj bi bilo pripravljeno v roku enega tedna in ki so ga nato pripravljene usklajevati s Študentsko organizacijo Slovenije in Dijaško organizacijo Slovenije.

Javni sklad Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije je opozoril na to, da predlog zakona smatra za pomanjkljivega in potrebnega večjih popravkov. Zlasti opozarjajo na tiste pomanjkljivosti ali neustreznosti predlaganih rešitev, ki bi pomenile velike ovire za izvajanje zakona v praksi (ni pripravljenih ustreznih podzakonskih predpisov, vpeljava predlaganega informacijskega sistema je zaradi zahtevnosti neizvedljiva v predvidenem roku enega leta, področje kadrovske štipendije je nedorečeno, zlasti kar se tiče regijskih shem, osebni status ni dovolj natančno opredeljen, pogoji uveljavljanja pravic do dodatkov so nedorečeni, določeni roki se podvajajo z roki iz Zakona o upravnem postopku, prehodne določbe niso dorečene itd.). V skladu z navedenim se strinjajo s predlogom ministrstva o dodelavi vsebine predloga zakona.

Komisija pobudo predlagateljev za sistematično ureditev področja štipendiranja ocenjuje kot pozitivno z vidika aktivnega načina oblikovanja zakonodajnih rešitev. Hkrati jo razume kot logičen in primeren odziv civilne družbe na skoraj dvoletni zastoj pri pripravi in sprejemu novega Zakona o štipendiranju. Pri tem posebej opozarja, da iniciativ civilne družbe tako zakonodajna kot izvršilna veja oblasti ne bi smeli zanemarjati ali že a priori zavračati ter v tem smislu spodbuja k nadaljnjemu dialogu med vsemi zainteresiranimi stranmi.

V zvezi s pripombami o nomotehnični neustreznosti predloga zakona komisija opozarja na to, da tudi številni drugi predlogi zakonov, pri katerih je predlagatelj Vlada, velikokrat niso pospremljeni s podzakonskimi akti, simulacijami ali nomotehnično ustrezni, zato zgoj na tej

podlagi ne bi smeli zavračati predlogov, s katerimi se vendarle skuša urediti posamezna področja državnih politik. Glede na to, da se obravnavani predlog zakona obravnava po rednem, trifaznem postopku, je torej tudi za nomotehnične in ostale vsebinske popravke še dovolj časa, če bi tekom zakonodajnega postopka prišlo do sodelovanja med predlagateljem in Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve.

Komisija v predlogu zakona kot pozitivne ocenjuje: predlog za uvedbo nove vrste štipendij – štipendije za deficitarne poklice, predlog za ponovno uvedbo štipendiranja na 3. stopnji izobraževanja, natančneje definirane pogoje vračanja štipendij ter ureditev zaposlitve pri kadrovske štipenditorju, v povezavi z opravljanjem delovne prakse in poskusne dobe v prvem letu štipendiranja. Pomembno je tudi odpiranje vprašanja o tem, ali naj se tudi na tem področju z zakonodajo smiselno sledi načelu vseživljenjskega izobraževanja kot enemu od ključnih elementov trajnostnega razvoja moderne družbe.

Glede ponovne uvedbe štipendij za mladoletne dijake pa komisija opozarja na to, da je pri tem potrebno razrešiti zlasti vprašanje osnovnega koncepta finančne pomoči mladoletnim dijakom. Ali naj se slednjim vrnejo štipendije, s čimer bi se jih na nek način postavilo v vlogo odgovornih in odraslih ali pa naj se dijake do 18. leta obravnava kot nesamostojne osebe, ki so jih starši v celoti dolžni preživljati, kot je to urejeno s trenutno veljavno zakonodajo, in se jim torej dodeli zgolj pravica do prejema otroškega dodatka? Ne gre torej zgolj za vprašanje finančnih posledic enega ali drugega pristopa, ampak zlasti za odločitve o tem, koliko odgovornosti jim dodeliti, s tem pa za vprašanje splošno sprejetega pristopa družbe k vzgoji in skrbi za mlade.

Hkrati komisija opozarja na to, da bi bilo potrebno več pozornosti nameniti področju kadrovske štipendij, ki lahko predstavljajo ključno vez izobraževalnega procesa z gospodarstvom, podlago za realno oceno potreb po kadrih v gospodarstvu in razrešitev trenutnega problematičnega stanja – študenti iz izobraževalnega procesa prihajajo praktično brez pragmatičnih znanj. Prav tako se z aktivnim kadrovskim štipendiranjem finančno breme štipendiranja lahko primerno porazdeli med državo in gospodarstvo, omogoči pa se tudi vpliv gospodarstva na izobraževanje kadrov, ki ga slednje potrebuje.

Komisija pri tem opozarja na nujnost vzpostavitve celovitega koncepta štipendiranja, ki bo dal odgovore na vprašanja o načinu vodenja štipendiranih skozi sistem izobraževanja. Z zadnjimi zakonodajnimi spremembami (Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev) se je namreč na področju štipendiranja spreminjalo zgolj pogoje upravičenosti do štipendij oziroma zajem premoženja, ki se upošteva pri dodelitvi štipendij, ni pa se uvajalo sistemskih rešitev, ki bi ustrezale izobraževalnemu sistemu in potrebam gospodarstva. Kljub temu komisija meni, da je prav, da se dopusti nekaj časa, da se pokažejo in analizirajo dejanski učinki Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev v delu, ki se nanaša na pogoje zajemanja premoženja, ki se upošteva pri dodeljevanju štipendij. Na podlagi ugotovitev analiz pa naj se potem po potrebi spreminja zakonodajo.

Kot problematičen predlog rešitev so člani komisije izpostavili možnost prejemanja več štipendij hkrati, prav tako so bili mnenja, da vštavanje dohodka iz študentskega dela v dohodek, od katerega je odvisna upravičenost do prejemanja štipendije, ni sporno, saj študentsko delo zaradi številnih negativnih posledic sistema ne bi smelo biti pravilo. Komisija je razpravljala tudi o problematiki študentskega dela in vprašanja državne štipendije kot socialnega korektiva, pri čemer pa mnenja članov komisije niso bila enotna.

V zvezi z razvojem sistema štipendiranja v prihodnje pa komisija meni, da bi morda kazalo razmisliti o spremembi osnovnega koncepta štipendiranja, v smislu kreditiranja in ne zgolj enosmerne finančne pomoči.

* * *

Za poročevalko je bila določena članica komisije mag. Darija Kuzmanič Korva.

Ad 4)

Komisija je v okviru te točke dnevnega reda dorekla nekaj osnovnih pravil dela komisije v prihodnje.

Člani komisije so na klop prejeli gradivo, v katerem so bile zbrane ključne informacije o predlaganem načinu dela komisije, ki temeljijo tako na poslovniških določbah kot tudi na dosedanjih praktičnih izkušnjah dela komisije v prejšnjem mandatu, in ki se je glasilo:

»NAČIN DELA KOMISIJE ZA SOCIALNO VARSTVO, DELO, ZDRAVSTVO IN INVALIDE – OSNOVNE INFORMACIJE

Vsebino in postopke dela komisij Državnega sveta ureja Poslovnik Državnega sveta v določbah od 19. člena do 26. člena.

a) PODROČJA DELA V PRISTOJNOSTI KOMISIJE ZA SOCIALNO VARSTVO, DELO, ZDRAVSTVO IN INVALIDE

V skladu s sprejetim Sklepom o nalogah komisij Državnega sveta Republike Slovenije z dne 19. 12. 2012 Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide obravnava predloge zakonov in druge akte, ki se nanašajo na naslednja področja:

- socialno varstvo,
- zdravstveno varstvo,
- delovna razmerja, socialno sporazumevanje in kolektivno dogovarjanje,
- varstvo invalidov,
- varstvo otrok in družine.

Komisija:

- obravnava pobude in vprašanja članov Državnega sveta v zvezi s področji v njeni pristojnosti ter druge zadeve, za katere jo pooblasti Državni svet;
- pripravlja predloge zahtev in mnenj v zvezi z zakoni in drugimi akti, ki se nanašajo na področja iz njene pristojnosti.

Komisija v skladu s prvim odstavkom 20. člena zadeve, ki so predložene Državnemu svetu in ki sodijo med njena delovna področja, obravnava kot PRISTOJNA KOMISIJA. Ostale zadeve lahko obravnava kot ZAINTERESIRANA KOMISIJA (predpogoj: zadeve mora v tem primeru obravnavati PRED sejo pristojne komisije ali po dogovoru med obema predsednikoma komisij HKRATI Z NJO).

b) SKLICI KOMISIJE

V skladu z 21. členom Poslovnika Državnega sveta sklicuje in tudi vodi seje komisij predsednik komisije. Podpredsednik mu pri tem pomaga (nadomešča ga v primeru odsotnosti ali zadržanosti).

Komisija zaseda na REDNIH in IZREDNIH sejah (v primeru, ko je časa za sklic redne seje premalo oziroma ob obravnavi predloga za veto ali zahteve za razpis zakonodajnega referenduma).

Sklici komisije se članom in vabljenim pošljejo po elektronski pošti najkasneje 7 dni pred dnevom seje (glede na trenutni dogovor se državne svetnike o poslanem sklicu obvesti tudi s SMS sporočilom).

Možnost načelnega dogovora: o posameznih dnevih ter delu dneva (dopoldan, popoldan), ki članom komisije najbolj ustrezajo za seje komisije (možno upoštevati zgolj v primerih, ko bo za obravnavo zadev na voljo dovolj časa).

c) **UVRŠČANJE TOČK NA DNEVNI RED SEJ KOMISIJE**

Pri oblikovanju vsebine sklica posamezne seje komisije se v praksi sledi:

- sprejetim predlogom zakonov oziroma aktov na sejah Vlade ter posledično aktualnemu terminskemu planu dela Državnega zbora (pripravljen za vsak mesec posebej) in
- sklicem delovnih teles Državnega zbora (Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide sledi predvsem planu in vsebini dela Odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide ter Odbora za zdravstvo, po potrebi tudi drugim delovnim telesom Državnega zbora, če nastopa v vlogi zainteresirane komisije).

Predlog dnevnega reda oblikuje predsednik komisije, pri tem načeloma upošteva tudi želje članov komisije glede uvrstitve posameznih tematik ali zadev na dnevni red posamezne seje.

d) **SKLEPČNOST KOMISIJE**

Poslovník Državnega sveta v prvem odstavku 24. člena opredeljuje, da je KOMISIJA SKLEPČNA, ČE SE SEJE UDELEŽI VEČ KOT POLOVICA ČLANOV (v primeru trenutne sestave Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide, ki šteje 10 članov, je torej za njeno sklepčnost **potrebna PRISOTNOST vsaj 6 ČLANOV KOMISIJE**).

Zaželeno je, da se člani komisije takoj, ko ugotovijo, da se seje ne bodo mogli udeležiti, to sporočijo sekretarki komisije.

POOBLASTILO ZA NADOMEŠČANJE

Zaradi zagotavljanja sklepčnosti komisije in spoštovanja vabljenih na sejo komisije je prav tako zaželeno, da član komisije, v primeru, ko se seje ne more udeležiti, v skladu s 24. členom Poslovnika državnega sveta pisno pooblasti enega od ostalih državnih svetnikov, da ga nadomesti (obrazec za pooblastilo je bil priložen s sklicem 1. seje + smiselno je, da se pooblasti državnega svetnika iz iste interesne skupine oziroma državnega svetnika, ki zastopa podobna stališča do obravnavane problematike).

Dosedanja praksa, ki se lahko na podlagi dogovora komisije nadaljuje: dan pred sejo komisije sekretar komisije s SMS sporočilom preveri ali bo seja sklepčna ali ne.

e) **ODLOČANJE**

V skladu z 52. členom Poslovnika Državnega sveta se **ODLOČA Z VEČINO OPREDELJENIH GLASOV NAVZOČIH DRŽAVNIH SVETNIKOV** oz. članov komisije.

Glasuje se tako, da se opredeli »za« ali »proti«. Odločitev je sprejeta, če je število oddanih glasov »za« večje od števila oddanih glasov »proti«.

f) **PRISTOJNOSTI IN OBVEZNOSTI KOMISIJE V ODNOSU DO DELOVNIH TELES DRŽAVNEGA ZBORA**

V skladu s tretjim odstavkom 20. člena Poslovnika Državnega sveta komisija po obravnavi in glasovanju o posamezni zadevi pripravi **POROČILO** in določi poročevalca za sejo Državnega sveta ali pa pripravi **MNENJE** in določi poročevalca za sejo delovnega telesa Državnega zbora (mnenje Državni zbor objavi na spletni strani med dokumenti, ki se nanašajo na posamezen predlog zakona ali akta).

V primeru, da komisija obravnava problematiko, ki je sicer v pristojnosti komisije, a ni uvrščena na dnevni red nobenega od delovnih teles Državnega zbora, komisija pripravi **POROČILO** in ga posreduje pristojnim državnim organom oziroma s problematiko povezano zainteresirano javnostjo, s poročilom pa lahko seznanjeni tudi delovna telesa Državnega zbora.

Poročevalec komisije nato poroča na seji Državnega sveta oziroma se udeleži seje pristojnega odbora Državnega zbora in na njej obrazloži mnenje komisije oziroma Državnega sveta (v primeru, ko pred pristojnim odborom Državnega zbora predlog zakona ali akta obravnava tudi Državni svet in se do njega opredeli v mnenju, pripravljenem na podlagi poročila pristojne komisije Državnega sveta).

O sklicu seje pristojnega odbora (datum, čas, prostor) poročevalca obvesti sekretar komisije.

V poročilu ali mnenju komisija je načeloma povzeta vsebina razprave o posamezni točki dnevnega reda. Ker Državni svet nima pristojnosti vlaganja amandmajev, se komisije večinoma osredotočajo na splošne vsebinske pripombe k predlogom zakonov ali aktov, pogosto pa podprejo s strani zainteresirane javnosti predlagane amandmaje ali oblikujejo svoje konkretnije pripombe, pri čemer pozovejo pristojne predlagatelje amandmajev (poslanske skupine, Vlado), da jih povzamejo oziroma upoštevajo v nadaljevanju zakonodajnega postopka.

Dodatno pojasnilo:

V primeru, da je državni svetnik s strani Državnega sveta pooblaščen za poročanje o sprejeti zahtevi za ponovno odločanje o posameznem zakonu (veto), se mora slednji kot poročevalec udeležiti tako seje pristojnega odbora kot tudi plenarnega zasedanja Državnega zbora, ko slednji o zakonu ponovno odloča. V ostalih primerih se poroča samo na seji pristojnega odbora, na plenarno zasedanje pa Državni svet ni vabljen.

g) OSTALE PRISTOJNOSTI KOMISIJE

- V skladu z 29. členom Poslovnika Državnega sveta lahko z namenom pridobivanja informacij o zadevah, ki jih obravnavajo, komisije organizirajo posvete, predavanja ali javne predstavitve mnenj, na katere povabijo strokovnjake in druge osebe, ki bi lahko dale koristne informacije (primer: javna predstavitev mnenj o predlogu zakona, ko je slednji še v fazi javne razprave na ministrstvu, na katero se vabi širši krog zainteresirane javnosti)
- komisija lahko v skladu s prvim odstavkom 30. člena Poslovnika Državnega sveta vloži zahtevo za sklic seje Državnega sveta
- V skladu s 75.a členom Poslovnika Državnega sveta komisija lahko da pisno pobudo za sprejem odločilnega veta ali zahteve za razpis referendumu. »

* * *

V razpravi o vsebini gradiva in načinu dela komisije so bile podane sledeče pripombe:

1. Član komisije Igor Antauer je predlagal:

a) da se vsebina 1. točke gradiva (Področja dela v pristojnosti komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide) dopolni na sledeči način:

- alineja »socialno varstvo« se dopolni tako, da se glasi »-socialno varstvo in zavarovanje« ter
- alineja »- delovna razmerja, socialno sporazumevanje in kolektivno dogovarjanje« se dopolni tako, da se glasi »- delovna razmerja, socialno sporazumevanje, kolektivno dogovarjanje in trg dela«.

Predsednik komisije je v zvezi s predlaganim pojasnil, da so bila področja dela komisije določena s Sklepom o nalogah komisij Državnega sveta Republike Slovenije, ki ga je Državni svet sprejel dne 19. 12. 2012, zato predlaganih sprememb ni možno formalno upoštevati. Posledično je bil sklenjen ustni dogovor, da bo komisija pri svojem delu upoštevala tudi predlagana dodatna področja dela kot področja dela v pristojnosti komisije.

b) v zvezi s 4. točko gradiva (Sklepčnost komisije): da naj velja, da ni samo zaželeno, da člani komisije takoj, ko ugotovijo, da se seje ne bodo mogli udeležiti, to sporočijo sekretarki komisije, temveč da naj bo to pravilo.

Člani komisije so se s predlaganim strinjali.

2. V zvezi z 2. točko gradiva (Sklici komisije) so se člani komisije načelno dogovorili, da če bo le mogoče, se bodo seje komisije sklicevale v popoldanskem času ob 14.00 uri, ob sredah, kadar ni seje Državnega sveta, kot sprejemljiva dneva sta bila navedena tudi torek in četrtek.

3. V okviru razprave o 4. točki gradiva (Sklepčnost) so člani komisije izrazili podporo predlogu, da sekretarka komisije s SMS sporočilom dan pred sejo komisije člane povpraša o udeležbi na seji, tako da bodo že vnaprej na voljo zanesljive informacije o zagotovljeni sklepčnosti oz. nesklepčnosti komisije.

* * *

Člani komisije so bili ponovno obveščeni, da bodo še isti dan po elektronski pošti prejeli sklic 2. seje komisije, v sredo, 9. 1. 2013, ob 11. uri, v sobi 212/II, ki je bil z elektronsko pošto in po SMS sporočilu napovedan že 21. 12. 2012. Predlagani sta bili dve točki dnevnega reda 2. seje komisije: Predlog zakona o delovnih razmerjih in Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela.

Člani komisije so, po opravljeni izmenjavi mnenj o ustreznosti dneva in časa sklica, soglašali s predlaganim terminom in vsebino sklica seje.

Nuša Zupanec
sekretarka komisije

mag. Peter Požun
predsednik komisije